

Kriminaliteta, ki so jo obravnavali organi za notranje zadeve v Sloveniji v letu 1961

Dimitrij Ivanov

Članek prikazuje kriminaliteto, ki so jo v letu 1961 obravnavali organi za notranje zadeve. Zato moramo že v začetku opozoriti, da se statistični podatki, ki so jih zbrali organi za notranje zadeve, iz znanih razlogov razlikujejo od statistik javnega tožilstva in sodišč.

I.

A. Splošni podatki o obravnavani kriminaliteti in njeni strukturi

Leta 1961 so organi za notranje zadeve imeli v postopku 18 093 kaznivih dejanj, kar je za 485 manj kot leta 1960, ko je bilo obravnavanih 18 578 primerov. Ker je bila lanská statistika predčasno zaključena že s 15/12 1961, lahko s precejšnjo gotovostjo trdimo, da je bilo obravnavanih približno enako število kaznivih dejanj kot leta 1960.

Gibanje kriminalitev v zadnjih letih nam kažejo naslednji podatki:

Leto	Stevilo kaznivih dejanj	Indeks
1955	25 488	100
1956	24 354	95
1957	22 169	87
1958	21 753	86
1959	26 508	104
1960	18 578	73
1961	18 093	71

Struktura te kriminalitev v zadnjih štirih letih je razvidna iz naslednjih podatkov:

Kriminaliteta po poglavitnih vrstah	1958	1959	1960	1961
splošna	19 034	23 566	16 761	16 052
gospodarska	1 565	1 999	1 538	1 852
politična	82	149	108	46
303. člen KZ	1 072	794	171	143
Skupaj	21 753	26 508	18 578	18 093

Kot vidimo, je bilo znatno manj obravnavane politične kriminalitev, manj je bilo kaznivih dejanj po 303. čl. KZ in splošne kriminalitev, več pa je bilo obravnavanih kaznivih dejanj gospodarske kriminalitev.

Struktura obravnavane kriminalitev pa se še bolje izraža v odstotkih:

Kriminaliteta po poglavitnih vrstah	1958	1959	1960	1961
splošna	87,50	88,90	90,21	88,71
gospodarska	7,19	7,54	8,27	10,23
politična	0,37	0,56	0,58	0,25
303. člen KZ	4,92	2,99	0,92	0,79

Pri gospodarski kriminaliteti opažamo v zadnjih štirih letih majhno, vendar vztrajno relativno naraščanje obravnavanih zadev.

Na posamezna poglavja kazenskega zakonika je v zadnjih treh letih odpadlo naslednje število kaznivih dejanj:

Kazniva dejanja zoper	1959		1960		1961	
	število kaz. dej.	razmerje nasproti celot. št.	število kaz. dej.	razmerje nasproti celot. št.	število kaz. dej.	razmerje nasproti celot. št.
ljudstvo in državo	54	0,20	57	0,30	19	0,10
človeštvo in mednarodno pravo	1	0,00	—	—	—	—
življenje in telo	5 120	19,31	1 988	10,70	1 985	10,97
svobodo in pravice državljanov	468	1,76	275	1,48	250	1,38
delovno razmerje	14	0,05	5	0,02	7	0,03
čast in dobro ime	201	0,76	128	0,68	67	0,37
osebno dostojanstvo in moral	334	1,25	206	1,10	205	1,13
zakonsko zvezo in rodbino . . .	109	0,41	138	0,74	98	0,54
človeško zdravje	28	0,10	17	0,09	13	0,07
narodno gospodarstvo	1 295	4,88	934	5,02	1 104	6,10
družbeno in zasebno premoženje	14 084	53,13	12 311	66,26	11 542	63,79
splošno varnost ljudi in premoženja	2 655	10,01	1 245	6,70	1 518	8,38
pravosodje	155	0,58	116	0,62	101	0,55
javni red in pravni promet . . .	1 286	4,85	554	2,98	436	2,40
uradno dolžnost	704	2,65	604	3,25	748	4,13
Skupaj	26 508	100	18 578	100	18 093	100

Število kaznivih dejanj, ki so jih imeli v postopku organi za notranje zadeve v posameznih okrajih, je naslednje:

Okraj	Število kaz. dej. 1960	Število kaz. dej. 1961	% od skupnega števila kaz. dejanj 1960	% od skupnega števila kaz. dejanj 1961
Celje	2 377	2 562	12,79	14,16
Gorica	458	342	2,46	1,89
Koper	688	559	3,70	3,08
Kranj	1 559	1 150	8,39	6,35
Ljubljana	5 824	5 901	31,34	32,61
Maribor	5 266	5 337	28,34	29,49
Murska Sobota	883	779	4,75	4,30
Novo mesto	1 523	1 463	8,19	8,08
Skupaj	18 578	18 093	100	100

Število obravnavanih kaznivih dejanj se je v primerjavi z lanskim letom dvignilo v okrajih Ljubljana, Maribor in Celje, nasprotno pa se je v ostalih okrajih nekoliko zmanjšalo.

Skoraj polovica vseh obravnavanih kaznivih dejanj je bila storjena na vasi (48,8 %), v mestih do 10 000 prebivalcev 11,6 %, v mestih do 20 000 prebivalcev 3,2 %, v mestih do 50 000 prebivalcev (Celje) 4,7 %, v mestih do 100 000 prebivalcev (Maribor) 12,3 %, v mestih nad 100 000 prebivalcev (Ljubljana) pa 19,4 %. V Ljubljani in Mariboru je bila storjena vsaj ena tretjina vseh obravnavanih kaznivih dejanj.

Izredno visok je odstotek tehle kaznivih dejanj, ki so bila storjena na vasi: kazniva

dejanja zoper življenje in telo — 74,1 %, kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo — 74,7 %. V večjih mestih se močno izraža premoženjska kriminaliteta. Tako je bilo v Mariboru in Ljubljani storjenih 39 % vseh premoženjskih deliktov. V obeh največjih slovenskih mestih je bilo storjenih 63,8 % vseh žepnih tatvin, 47,9 % tatvin koles, 31,4 % vlonnih tatvin, 40,2 % navadnih tatvin, 40,0 % neupravičenih uporab motornih vozil, 27,1 % ropov in roparskih tatvin ter 34,5 % goljufij.

Koliko kaznivih dejanj, ki so jih obravnavali organi za notranje zadeve, odpade na 10 000 prebivalcev po posameznih okrajih, nam kaže naslednja tabela:

Okraj	Število kaz. dej. 1. 1961	Število prebivalcev	Število kaz. dej. na 10 000	prebivalcev Vrstni red
Celje	2 562	197 955	129,42	3
Gorica	342	109 331	31,28	8
Koper	559	108 326	51,60	7
Kranj	1 150	138 686	82,92	5
Ljubljana	5 901	402 580	146,57	2
Maribor	5 337	344 930	154,72	1
Murska Sobota	779	127 160	61,26	6
Novo mesto	1 463	156 255	93,62	4
Skupaj	18 093	1 585 223	114,13	

V primerjavi z vrstnim redom v letu 1960 je okraj Novo mesto stopil s petega na četrteto mesto, Kranj pa s četrtega na peto mesto. Intenzivnost kriminalitete je največja v okrajih Maribor, Ljubljana in Celje.

Število kaznivih dejanj splošne kriminalitete po važnejših skupinah je bilo v zadnjih štirih letih naslednje:

Kazniva dejanja	1958	1959	1960	1961
zoper življenje in telo	4 236	5 120	1 988	1 985
zoper družbeno in zasebno premoženje	11 994	14 084	12 311	11 542
seksualna kazniva dejanja	313	334	206	205
ostala kazniva dejanja	2 491	4 028	2 256	2 323
Skupaj	19 034	13 566	16 761	16 052

Kazniva dejanja zoper življenje in telo

V zadnjih štirih letih so organi za notranje zadeve registrirali:

	1958	1959	1960	1961
naklepnih ubojev	62	60	49	55
ubojev iz malomarnosti	4	10	10	5
detomorov	11	8	8	7
hudih telesnih poškodb	616	886	658	606
lahkih telesnih poškodb	3250	3808	920	935
ostalih kaz. dej. zoper življenje in telo	284	278	214	377

Število obravnavanih ubojev in lahkih telesnih poškodb je nekoliko naraslo. *Naklepni uboj* je pri nas tipičen podeželski delikt, saj je bilo 41 ubojev (74,1 %) storjenih na vasi. Pri 18 ubojih je bilo uporabljeno strelno orožje. Na drugem mestu je nož (16 primerov), nato pa sledi različno domače in kmečko orodje.

Motivi ubojev so zelo različni: sovraštvo, ljubosumnost, objestnost, povezana s primativnostjo, koristoljubje itd.

Izmed telesnih poškodb je bilo 606 hudih in 935 lahkih. Precejšnje število telesnih poškodb so povzročili vinjeni storilci, saj je bil kraj dejanja v 236 primerih gostinski lokal in v 51 primerih veselčni prostor. Precej fizičnih obračunavanj je imelo svoje prizorišče na cesti ali ulici (317 primerov). Kot orodje oziroma orožje so storilci največkrat uporabljali različne tope predmete, ki so jim bili pri pretepu najbolj dosegljivi (598 pri-

merov), na drugem mestu je nož (365 primerov). Značilno je tudi, da so storilci v 118 primerih uporabili različno kmetijsko orodje. V 50 primerih je bila uporabljena sekira.

Od skupnega števila 1985 kaznivih dejanj zoper življenje in telo je bilo 725 dejanj storjenih v mariborskem okraju, kar zgovorno potrjuje zakoreninjenost fizičnih obračunavanj na tem območju. Po našem mnenju ni poglaviti vzrok za tako stanje vinorodna pokrajina, temveč vsaj v določeni meri zaostala miselnost ljudi.

Kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje

Leta 1961 so organi za notranje zadeve obravnavali 11 542 kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje. Teh deliktov je bilo v zadnjih štirih letih naslednje število:

	1958	1959	1960	1961
vlomnih tatvin	1708	1943	1685	1562
drugih velikih tatvin	49	55	21	21
žepnih tatvin	458	541	432	408
tatvine koles in motornih vozil . . .	1582	1999	1856	1847
neupravičene uporabe motornih vozil . .	—	—	129	220
navadnih tatvin	6138	7064	6240	5713
zatajitev	130	215	251	211
goljufij	822	793	768	612
ropov in roparskih tatvin	75	80	76	59
ostalih kažnivih dejanj	832	1133	615	889

Z vsemi temi kaznivimi dejanji, med katerimi so zajeti tudi požigi, je bilo povzročeno za 425 milijonov dinarjev škode.

Število obravnavanih *vlomnih tatvin* je nekoliko upadlo v primerjavi s preteklim letom (za 7,3 %). Skupna škoda, ki so jo povzročili vlomilci, znaša 50 milijonov dinarjev. Na vasi je bilo storjenih 44 % vseh vломov. Uspešno je bilo raziskanih 813 primerov ali 52,1 %. Med storilci je bilo 10,5 % specializiranih povratnikov.

Na škodo zasebnega premoženja je bilo storjenih 1062 vломov, na škodo družbenega pa le 500. Plen predstavlja večinoma denar

in oblačilni predmeti. V enem primeru je vrednost plena dosegla celo milijon dinarjev. Od 694 storilcev, ki so bili odkriti, je bila ob času storitve dejanja več kot ena tretjina nezaposlena.

Po načinu storitve je bilo največ vломov skozi vrata (726), skozi okno (405) in v omare (222).

V 517 primerih je storilca ugotovila ljudska milica, 496 storilcev je bilo odkritih z informativnimi poizvedbami, 119 pa pri preiskovanju kakšnega drugega kaznivega dejanja.

Pri vložkih so storilci uporabljali največ fizično silo (782), ponarejen ključ (225) in pravi ključ (136).

Število obravnavanih žepnih tatvin je upadlo. Od 408 žepnih tatvin je bilo 25 % storjenih v Ljubljani. Odkritih je bilo 142 storilcev. Ta uspeh upravičeno pripisujemo kontroli nad poklicnimi žeparji. Skupna škoda, ki so jo utrpeli oškodovanci, znaša 5 700 000 dinarjev.

Od skupnega števila 1847 obravnavanih tatvin koles in motornih vozil je ostalo neraziskanih 1361 primerov ali 73 %. Skupna škoda znaša 52 milijonov dinarjev. Razveseljivo pa je dejstvo, da prvič po več letih ni naraslo število tatvin koles.

V primerjavi z lanskim letom se je število neupravičenih uporab motornih vozil znatno dvignilo (od 128 primerov v letu 1960 na 220 primerov v letu 1961). Največ jih je bilo v Ljubljani (88) in v Mariboru (49). Med storilci prevladujejo mladoletniki. Vozila odprajo s ponarejenimi ključi. Motiv je po navadi veselje do vožnje z motornim vozilom. Precej pa je bilo takih primerov, ko so storilci odpeljali vozilo le zato, da bi pokradli v njem shranjene tehnične predmete. Kriminalistična služba je zabeležila nekaj primerov, ko so storilci tuje motorno vozilo uporabili za prevoz plena, ki so ga dobili pri vložni tatvini.

Nerešeni problemi garažiranja in nadziranega parkiranja omogočajo storilcem, da razmeroma lahko odpeljejo tuje motorno vozilo. Da je temu res tako, zgovorno potrjuje dejstvo, da je bilo 159 vozil odpeljanih v nočnem času (od 18. ure zvečer do 5. ure zjutraj).

Navadnih tatvin je bilo za 8,4 % manj kot leta 1960. Skupna škoda, ki so jo povzročili tatovi, znaša 96 milijonov dinarjev. Prevlažejo tatvine s škodo v višini od 5000 do 50 000 dinarjev (3613 primerov). V letu 1960 so prevlađovale tatvine s škodo, manjšo od 5000 dinarjev. Oblačilni predmeti in denar so kot plen pri tatvinah na prvem mestu. Neraziskanih je ostalo 41,7 % navadnih tatvin.

Z zatajtvami je bilo povzročeno 6 300 000 dinarjev škode.

Goljufij je bilo 612, kar predstavlja upad za 20,2 %. Neraziskanih je ostalo le 20 primerov ali 3,3 %. Po našem mnenju je to posledica strožjih ukrepov v trgovskih in drugih podjetjih, ki prodajajo blago na naročil-

nice. Kljub temu pa je bilo nekaj goljufij z lažnimi naročnicami in ponarejenimi žigi. Z goljufijami je bilo povzročeno za 43 milijonov dinarjev škode.

Ropi in roparske tatvine. Razveseljiv je upad teh kaznivih dejanj. Izmed 59 primerov jih je bilo 40 odkritih. Narašča pa udeležba že prej kaznovanih storilcev. Bilo je več primerov novega načina storitve, ko so storilci nenadoma iztrgali mimoidočim pešcem ročne torbice, aktovke in pod. Pri storitvi dejanj so storilci grozili z nevarnim orodjem ali orožjem. Bolj pogostni so bili primeri ropov, ko so storilci opazovali žrtev ter nato na podlagi svojega opazovanja störlili dejanje.

Kazniva dejanja zoper splošno varnost ljudi in premoženja

Kot v preteklem letu, bomo v tej skupini deliktov obravnavali le tista kazniva dejanja, s katerimi se je ukvarjala kriminalistična služba.

Škoda, ki je nastala pri 253 požigih, je znašala 117 milijonov, medtem ko je bilo leta 1960 za 567 milijonov dinarjev škode. Zlasti se je zmanjšala škoda pri družbenem premoženju (57 milijonov, leta 1960 474 milijonov) zaradi boljšega zavarovanja tega premoženja. Zmanjšalo se je tudi število neodkritih storilcev, bilo jih je 85 ali 36,2 % (leta 1960 pa 104 ali 44,1 %).

Seksualni delikti

Ta kazniva dejanja ne pomenijo kakšnega posebnega problema. Bilo jih je 205, od tega 68 posilstev, kar pomeni, da je število posilstev upadlo za 16,0 %.

Od ostalih seksualnih deliktov smo zabeležili dva primera zvodištva, tri primere posredovanja pri prostituciji in sedem primerov izdelovanja ter razširjanja pornografskih spisov.

C. Gospodarska kriminaliteta

Kot gospodarsko kriminaliteto obravnavamo samo tako imenovani »čisti gospodarski kriminal«, to je kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo in kazniva dejanja zoper uradno dolžnost.

Teh kaznivih dejanj je bilo v zadnjih štirih letih:

	1958	1959	1960	1961
Kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo	982	1295	934	1104
Kazniva dejanja zoper uradno dolžnost	555	704	604	748
Skupaj . . .	1537	1999	1538	1852

V primerjavi z letom 1960 se je »čisti gospodarski kriminal«, ki so ga obravnavali

organji za notranje zadeve, torej dvignil za 20,41 %.

Kazniva dejanja zoper narodno gospodarstvo

Podatki o kaznivih dejanjih iz 19. poglavja KZ, ki so jih obravnavali organi za notranje zadeve, nam za zadnja štiri leta kažejo naslednjo podobo:

Kazniva dejanja	1958	1959	1960	1961
nevrestno gospodarsko poslovanje . . .	48	80	35	50
nedovoljena trgovina	412	519	323	427
kupčevanje s tujo valuto in zlatom . . .	40	84	65	82
davčne zatajitve	24	128	105	106
gozdne tativine in uničevanje gozdov . .	225	143	209	224
nezakonit lov in ribolov	119		144	143
ostala kazniva dejanja	82	59	53	72
Skupaj . . .	982	1295	934	1104

Primerov nevestnega gospodarskega poslovanja je bilo 15 več kot leta 1960. Storilci so povzročili več kot 80 milijonov dinarjev škode (leta 1960 — 50 milijonov).

Kaznivih dejanj nedovoljene trgovine je bilo 427 ali 104 več kot leta 1960. Storilci so prekupčevali predvsem z motornimi vozili, s pretihotapljenimi tekstilnimi izdelki in z lesom. Ker je bilo precej blaga široke potrošnje pretihotapljenega (zlasti tekstil), je bilo zaradi deviznih prekrškov upravno kaznovanih 733 oseb. Organi za notranje zadeve so odkrili nekaj tihotapskih organizacij, ki so bile povezane z inozemstvom. Izsledenih je bilo tudi več tujih državljanov.

Naraslo je tudi število kaznivih dejanj kupčevanja s tujo valuto in zlatom. Storilci so v glavnem kupovali tujo valuto zato, da bi z njo plačali v tujini motorna vozila.

Davčne zatajitve so ostale na isti ravni kot leta 1960. Storilci so zatajili upravam za dohodke 65 milijonov dinarjev. Značilno je, da je to tipičen obrtniški delikt, saj je bilo od 102 storilcev kar 76 obrtnikov.

Vsota prikritih davčnih obveznosti se je po mnenju davčnih izvedencev zmanjšala, kar je verjetno posledica dosedanjih postopkov zoper davčne zavezance. Zaradi razlik v davčni politiki posameznih občin so se nekateri začeli seliti v občine, kjer so zanje bolj ugodni pogoji.

Nekoliko se je dvignilo število kaznivih dejanj gozdne tativine in uničevanja gozdov. S temi dejanji so storilci povzročili za 8 800 00 dinarjev škode.

Stevilo kaznivih dejanj nedovoljenega lova in ribolova je v zadnjih treh letih ostalo konstantno. Storilci so povzročili skupnosti 3 300 000 dinarjev škode.

Kazniva dejanja zoper uradno dolžnost

Število teh obravnavanih kaznivih dejanj se je nasproti letu 1960 dvignilo za 23,84 %. Tabela poglavitnih kaznivih dejanj iz tega poglavja nam za štiri leta kaže naslednje gibanje:

	1958	1959	1960	1961
zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic	106	154	17	32
zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic iz koristoljubja	—	—	98	80
nevrestno delo v službi	53	65	27	33
ponareditev uradne listine	76	90	70	103
poneverbe	278	305	298	379
jemanje in dajanje podkupnine . . .	18	27	63	67
ostala kazniva dejanja	37	63	31	54
Skupaj . . .	553	704	604	748

Z zlorabami uradnega položaja ali uradnih pravic brez koristoljubja in iz koristoljubja so storilci povzročili 34 milijonov dinarjev škode (leta 1960 le 18 milijonov). Dve večji zlorabi sta bili odkriti v zunanji trgovini v zvezi s sklepanjem škodljivih pogodb z ino-

zemskimi partnerji. V gradbeništvu so se zlorabe pojavljale v dveh značilnih oblikah: pri gradnji zasebnih stanovanjskih hiš in pri izdelovanju ter potrjevanju gradbenih projektov.

Z nevestnim delom v službi so storilci povzročili skupnosti 45 milijonov dinarjev škode (leta 1960 20 milijonov).

Število poneverb se je dvignilo za 27 % v primerjavi z letom 1960 in je najvišje v zadnjih petih letih. Škoda, ki jo je utrpela skupnost, znaša 69 milijonov dinarjev.

Direktorji in vodilni uslužbenci so storili 39 poneverb, računovodje 79, komercialni uslužbenci 24, skladiščniki 18 in poslovodje 26 poneverb. Značilne so poneverbe viškov v skladiščih lesne industrije. Več poneverb govorinskih zneskov je v manjših gospodarskih organizacijah, kjer včasih traja takšno poneverjanje celo nekaj let. Poneverbe denarja v večjih in dobro organiziranih podjetjih se hitro odkrijejo, ker sta notranja kontrola in organizacija bolje urejeni. V notranji trgovini so poneverbe najštevilnejši gospodarski delikt (73 primerov). Število poneverb je naraslo tudi v ustanovah, društvih in družbenih organizacijah od (64 v l. 1960 na 83 v l. 1961).

Kazniva dejanja jemanja ali dajanja podkupnine so ostala skoraj na isti ravni kot leta 1960. Podkupovanje in jemanje podkupnine prevladujeta v gospodarstvu (tudi v zunanjji trgovini) in v obrtništvu. Podkupovali niso samo z denarnimi sredstvi, ampak tudi z »darili« različnih tehničnih predmetov.

II.

Storilci kaznivih dejanj

Tudi statistični podatki o storilcih zajemajo le tiste, ki so jih imeli v postopku organi za notranje zadeve. V letu 1961 so ti organi ovadili javnemu tožilstvu 13 276 storilcev (leta 1960 13 714 storilcev), ki so storili 12 977 kaznivih dejanj.

V posameznih okrajih so organi za notranje zadeve ovadili naslednje število storilcev:

Okraj	Štev. stor.	Štev. preb. okraja	% storilcev od preb.
Celje	1 850	197 955	0,93
Gorica	287	109 331	0,26
Koper	526	108 326	0,48
Kranj	940	138 686	0,67
Ljubljana	3 633	402 580	0,90
Maribor	3 977	344 930	1,15
Murska Sobota	760	127 160	0,59
Novo mesto	1 303	156 255	0,83
Skupaj	13 276	1 585 223	0,83

Storilci po poglavitnih skupinah kaznivih dejanj v primerjavi z letom 1960:

Storilci	1960	1961	Narast ali padec v %
krvnih deliktov	2472	2396	— 3,1
premoženskih deliktov	6425	5987	— 6,8
seksualnih deliktov	107	201	+ 18,3
kaznivih dejanj zoper narodno gospodarstvo	1240	1282	+ 3,4
kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost	576	669	+ 16,1

Povratniki in nezaposleni storilci

Leta 1961 je bilo od skupnega števila 13 276 storilcev 3337 povratnikov ali 25,13 % (leta 1960 — 27,81 %).

Od leta 1955 dalje je bilo naslednje število povratnikov:

Leto	Povratniki	Indeks
1955	6006	100
1956	5548	93
1957	5473	92
1958	5169	86
1959	6214	103
1960	3815	64
1961	3337	55

Med storilci pomembnejših kaznivih dejanj je bilo naslednje število povratnikov:

	1960	1961	v % Narast ali upad
pri krvnih deliktih	701	662	— 5,6
pri premoženskih deliktih	1999	1664	— 16,7
pri seksualnih deliktih	51	49	— 3,9
pri kaznivih dejanjih zoper uradno dolžnost	130	155	+ 19,2
pri kaznivih dejanjih zoper nar. gospodarstvo	353	328	— 7,1

Čazen pri kaznivih dejanjih zoper uradno dolžnost je udeležba povratnikov povsod upada.

Oglejmo si sedaj še podatke o udeležbi povratnikov pri posameznih kaznivih dejanjih zoper premoženje:

	1960	1961	Narast ali padec v %
pri žepnih tatvinah	50	39	— 22,0
pri tatvinah koles in motornih vozil	174	129	— 25,9
pri včmnh tatvinah	225	109	— 51,5
pri velikih tatvinah	8	15	+ 87,5
pri navadnih tatvinah	1025	870	— 15,1
pri ropih in roparskih tatvinah	33	19	— 42,4

Kot vidimo, se je udeležba povratnikov znatno zmanjšala, razen pri velikih tatvinah, vendar je ta absolutna številka nizka.

V zadnjih treh letih je bilo naslednje število povratnikov, ki so bili že prej enkrat ali večkrat kaznovani:

že prej kaznovani	1959		1960		1961	
	število	%	število	%	število	%
enkrat	3546	57,6	2069	54,23	1800	53,94
dvakrat	1168	18,7	678	17,77	667	19,98
trikrat ali večkrat	1500	23,7	3815	27,99	870	26,07
Skupaj . . .	6214	100	1068	100	3337	100

Od skupnega števila storilcev jih je bilo 1889 ali 14,22 % ob času storitve kaznivega dejanja nezaposlenih (l. 1960 — 14,72 %, l. 1959 — 12,40 % in l. 1958 — 12,0 %). Od tega števila je izvršilo premoženske delikte 1394 nezaposlenih storilcev. Nezaposlenost storilcev je skoraj v celoti nasledek njihove delomrznosti.

Približno ena tretjina vseh kaznivih dejanj, ki so jih storili mladoletniki, je bila storjena v združbah. Združbe se organizirajo v večjih mestih. Člani združb so neupravičeno uporabljali tuja motorna vozila, kradli in vlamljali. Med kaznivimi dejanji je prevladoval premoženski kriminal s 84 %.

Šolska izobrazba storilcev

Šolska izobrazba storilcev	%
brez šolske izobrazbe	269
nedovršena osnovna šola	637
dovršena osnovna šola	6 133
nedovršena nižja srednja šola	1 683
dovršena nižja srednja šola	2 376
nedovršena višja srednja šola	133
nedovršena fakulteta	202
dovršena višja srednja šola	43
dovršena fakulteta	45
neznano	271
Skupaj	13 276
	100

Mladoletni storilci

Organi za notranje zadeve so imeli leta 1961 v postopku 1130 mladoletnih storilcev (v starosti od 14—18 let), kar pomeni, da predstavljajo mladoletniki 8,5 % vseh storilcev kaznivih dejanj. Po spolu je bilo 999 mladoletnikov in 131 mladoletnic.

Od celotnega števila 18 093 kaznivih dejanj so jih odkrili 3909 ali 21,60 % organi za notranje zadeve s svojo dejavnostjo. Od tega števila so po lastni dejavnosti postaje LM izvedele za 236 kaznivih dejanj.

Največ kaznivih dejanj so prijavili oškodovani državljeni, in sicer 12 216 kaznivih dejanj ali 67,51 %. Nato sledi neoškodovani

državljeni s 1400 ovadbami ali 7,73 %, organi delavskega samoupravljanja z 252 ovadbami ali 1,39 %. Organi inšpekcijskih in revizijskih služb so ovadili le 0,62 % vseh kaznivih dejanj, ki so jih obravnavali organi za notranje zadeve.

Spološni podatki o raziskovanju kaznivih dejanj.

Od skupnega števila 18 093 kaznivih dejanj v letu 1961 jih je ostalo neraziskanih 5071 ali 28,02 % (leta 1960 je ostalo neraziskanih 27,15 %, leta 1959 pa 21,9 %).

V posameznih okrajih je ostalo neraziskanih kaznivih dejanj:

Celje	27,63 %
Gorica	14,03 %
Koper	11,80 %
Kranj	18,86 %
Ljubljana	38,04 %
Maribor	25,10 %
Murska Sobota	13,35 %
Novo mesto	23,44 %

Podatki o raziskovanju kaznivih dejanj z neznanimi storilci

Uspešnost raziskovanja kaznivih dejanj nam najbolje kažejo primerjalni podatki o raziskanih kaznivih dejanjih, pri katerih storilci niso bili znani, ko se je za dejanja zvedelo. Zaradi boljše primerjave bomo vzeli štiriletno razdobje:

Leto	Stevilo kaz. dej.	Storilec je bil znan ob ugotovitvi kaz. dej.		Storilca so ugotovili organi za notr. zadeve		Storilec je ostal neznan	
		število	%	število	%	število	%
1958	21 753	15,2	5244	24,1	13 211	60,7	3298
1959	26 508	17,0	5820	21,9	16 175	61,0	4513
1960	18 578	23,5	5044	27,2	9 159	49,3	4375
1961	18 093	18,0	5116	28,3	9 724	53,74	3253

Podatke o kaznivih dejanjih, ki so bila raziskana pozneje, in o neraziskanih kaznivih dejanjih nam kaže naslednja tabela:

Leto	Stev. kaz. dej., katerih storilec ni bil znan	Odstotek	
		raziskanih pozneje	neraziskanih
1958	8 542	38,60	61,39
1959	10 333	43,67	56,32
1960	9 419	46,44	53,55
1961	8 369	38,86	61,13

Oglejmo si še podatke o raziskovanju kaznivih dejanj z neznanimi storilci po okrajih:

Okraj	Štev. kaz. dej., katerih storilec ni bil znan	Odstotek		Odstotek kaz. dej.
		pozneje	neraziskanih	
Celje	1235	42,51	57,48	
Gorica	71	32,39	67,60	
Koper	162	58,02	41,97	
Kranj	438	49,31	50,68	
Ljubljana	3348	32,13	67,86	
Maribor	2262	40,67	59,32	
Murska Sobota	277	61,73	38,26	
Novo mesto	576	39,58	60,41	
LRS	8369	38,86	61,13	

Pri raziskovanju kaznivih dejanj so bili torej organi za notranje zadeve najbolj učinkoviti v okraju Murska Sobota, nato pa sledijo okraji Koper, Kranj in Celje, kjer je učinkovitost večja od republiškega povprečja.

Raziskovanje premoženjskega kriminala

Od celotnega števila 5166 neraziskanih kaznivih dejanj je bilo 5008 kaznivih dejanj zoper premoženje ali 96,94 %. Od 11 542 premoženjskih deliktov jih je ostalo neraziskanih 5008 ali 43,4 % (leta 1960 je ostalo neraziskanih 39,92 % premoženjskih deliktov, leta 1959 — 40,5 %, leta 1958 — 42,6 %).

Podatki o odstotkih neraziskanih premoženjskih kaznivih dejanj so za zadnja štiri leta naslednji:

Razen pri goljufijah, kjer odstotek neraziskanih kaznivih dejanj upada, se je pri premoženjskih kaznivih dejanjih odstotek neraziskanih dejanj povsod dvignil.

Kazniva dejanja	Neraz. kaz. dej. v odstotkih			
	1958	1959	1960	1961
vlomi	45,4	42,7	46,4	47,9
tatvine koles in motornih vozil	73,2	67,4	69,6	73,7
žepne tatvine	64,4	65,9	52,3	65,2
ostale navadne tatvine	42,1	39,2	37,2	41,7
ropi in rop. tatvine	41,3	38,7	24,4	32,2
goljufije	4,8	5,2	3,8	3,3

Kazniva dejanja	Število kaz. dej. z neznanim storilcem	Odstotek od skupnega števila	Odstotek	
			raziskanih pozneje	neraziskanih
vlomi	1286	82,3	41,75	58,24
tatvine koles in motornih vozil . . .	1661	89,9	18,06	81,93
žepne tatvine	324	79,4	17,90	82,09
ostale navadne tatvine	3839	67,2	37,92	62,07
goljufije	153	25,0	86,92	13,07

Med premoženjskimi kaznivimi dejanji je v trenutku, ko se za dejanje zve, odstotek neznanih storilcev precejšen. Zgornja tabela nam kaže, koliko je bilo v letu 1961 od skupnega števila premoženjskih kaznivih dejanj z neznanim storilcem pozneje raziskanih.

Organi za notranje zadeve so z največ uspeha odkrivali goljufije in vlome.

Oglejmo si sedaj še podatke o učinkovitosti organov za notranje zadeve posameznih okrajev pri odkrivanju kaznivih dejanj zoper premoženje:

Okraj	Stevilo premoženjskih kaz. dejanj	Ob zaznavi kaz. dej. storilec ni bil znan	Storilec je bil ugotov. pozneje	Odstotek pozneje raziskanih kaz. dej.	Število neraziskanih kaz. dej.	Odstotek neraziskanih kaz. dej.
Celje	1674	1180	476	28,4	704	42,1
Gorica	152	71	23	15,1	48	31,6
Koper	316	158	92	29,1	66	20,9
Kranj	649	391	178	27,4	213	32,8
Ljubljana	4325	3174	955	22,1	2219	51,3
Maribor	3316	2138	811	24,4	1327	40,0
Murska Sobota	365	240	139	38,1	101	27,6
Novo mesto	745	511	181	24,3	330	44,3
LRS	11 542	7863	2855	24,7	5008	43,3

Koliko kaznivih dejanj zoper premoženje je ostalo neraziskanih v posameznih okrajih, je razvidno iz naslednje tabele:

Okraj	Vlomi	Tatvine koles in mot. vozil	Žepne tatvine	Navadne tatvine	Ropi in rop. tatvine	Goljufije
Celje	119 44,4	170 66,4	20 28,2	369 46,1	3 33,3	1 1,5
Gorica	10 47,6	13 68,4	— —	25 31,2	— —	— —
Koper	7 14,0	23 74,2	— —	24 16,7	— —	— —
Kranj	37 35,9	78 71,6	4 30,8	85 28,4	1 14,3	1 4,3
Ljubljana	300 54,4	632 77,1	137 77,4	1090 49,9	7 33,3	8 3,8
Maribor	191 48,2	328 74,2	92 79,3	612 36,3	6 46,1	9 3,7
Murska S.	13 22,0	48 71,6	— —	35 22,3	— —	— —
Novo mesto	72 63,2	69 67,0	13 50,0	143 35,8	2 100,0	1 5,3
LRS	749 47,9	1361 73,7	266 65,2	2383 41,7	19 32,2	20 3,3

Najmanj neraziskanih vlomov je v okrajih Koper in Murska Sobota. Odstotek neraziskanih tatvin koles in motornih vozil pa je v vseh okrajih precej izenačen. Najmanj neraziskanih navadnih tatvin je v okrajih Koper, Murska Sobota in Gorica.

Ugotavljanje storilcev

Od 11 576 uspešno raziskanih kaznivih dejanj (brez prometnih nesreč) so storilca ugotovili:

	Število kaz. dej.	Odstotek od skup. štev. kaz. dej.
postaja LM	5992	51,76
enote okrajnih organov za notranje zadeve	1921	16,59
oškodovanci	3274	28,28
druge osebe	389	3,36

Organi za notranje zadeve so torej v 68,35 % vseh primerov uspešno raziskanih kaznivih dejanj sami ugotovili storilca.

Criminality in Slovenia in 1961 - Police Data

by Dimitrij Ivanov

Authorities for internal affairs dealt in 1961 with 18 093 offences which is 485 less than in the previous year, when their number reached 18 578. As the police statistics were concluded by December 15th 1961 we can presume that the number of offences dealt with in 1960 and in 1961 were more or less the same.

In percentages, the structure was as follows: 88,71% of so called »general criminality«, 10,23% of economic offences, and 0,25% of offences were of political nature.

One half of offences were committed in towns. 39% of offences against property committed in two largest cities of Slovenia (Ljubljana, Maribor). In the contrary, 74,1% of offences of violence were committed in rural areas.

In the group called »general criminality« there were 1985 offences of violence, 11 542 offences against social and private property, 205 sexual offences, and 2323 other offences. The rate of burglaries decreased (compared to 1960) for 7,3%. After several years, the number of

thefts of bicycles and motor vehicles in 1961 did not increase. But, a considerable increase has been noted at the offence of »joy-riding« (fur-tum usus, 128 in 1960 as compared with 220 in 1961). The offenders were mostly juveniles. Offences of thefts, frauds, and robberies show a slight decrease.

In the group of economic offences (offences against national economy and against official duties) an increase of 20,41% as compared with 1960 could be noticed.

Police denounce to public prosecutor 13 276 offenders. There were 25,13% of recidivists, 14,22% of offenders had no permanent employment, and 8,5% were juveniles. One third of all offences committed by juveniles were committed in gangs (mostly in larger towns).

From the total number of 18 093 offences 5071 (28,02%) remained uncleared. In 1960 the corresponding ratio was 27,15%. This percentage rose at offences against property to 43,4% (39,92% in 1960).